

ЗМІНИ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

З початком повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України та введенням воєнного стану з'явилася потреба у внесенні змін щодо Кримінального кодексу України (України далі – КК України). Найбільше це стосується таких розділів Особливої частини КК України як: «Злочини проти основ національної безпеки» та «Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення)». Важливим є дослідити, яких саме змін зазнав КК України: у яких статтях відбулися зміни й доповнення, за які нові кримінальні правопорушення настає відповідальність, які санкції передбачаються цими статтями, яких осіб вони у певних випадках стосуються та чому.

Метою є дослідження змін в кримінальному законодавстві в умовах воєнного стану. Проаналізувавши зазначені вище розділи Особливої частини КК України, ми дійшли висновку, що певні статті були змінені, доповнені та створені нові. Змінені: ст. 432 «Мародерство». Доповнені: ст. 111 «Державна зрада», ст. 113 «Диверсія». Нові: ст. 111⁻¹ «Колабораційна діяльність», ст. 111⁻² «Пособництво державі-агресору», ст. 114⁻² «Несанкціоноване поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану», ст. 435⁻¹ «Образа честі і гідності військовослужбовця, погроза військовослужбовцю».

Стаття 432 КК України «Мародерство», у якій сказано, що викрадення на полі бою речей, що знаходяться при вбитих чи поранених (мародерство), - карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років. Порівнюючи, з попередньою редакцією, то мінімальний строк позбавлення волі був 3 роки.

Розглянемо ч. 2 статті 111 «Державна зрада» КК України та ч. 2 статті 113 «Диверсія».

У ч. 2 статті 111 «Державна зрада» КК України, у якій сказано, що державна зрада, вчинена в умовах воєнного стану карається позбавленням волі на строк п'ятнадцять років або довічним позбавленням волі, з конфіскацією майна. Така ж сама санкція застосовується й в ч. 2 статті 113 «Диверсія».

Тут можна порівняти ч. 2 ст. 111 та ч. 2 ст. 133 КК України у яких санкції є однаковими за своєю суворістю - «позбавлення волі строк п'ятнадцять років або довічне позбавлення волі, з конфіскацією майна». У цій санкції як в перших частинах цих статей немає позбавлення волі на строк «від» і «до», визначено, що конфіскація відбувається обов'язково, а не за правом суду.

Але, потрібно зазначити, що в гіпотезі ч. 2 ст. 111 КК України вказано воєнний стан, а в гіпотезі ч. 2 ст. 133 КК України – воєнний стан або період збройного конфлікту. Також в ст. 111 об'єктивна сторона полягає у діянні(дія або бездіяння), а в ст. 133 тільки в дії.

У статті 111⁻¹ «Колабораційна діяльність» КК України, потрібно виділити, що кожна її частина під санкцією передбачає одне з таких видів покарання як: позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Це обумовлюється тим, що законодавець передбачає, що винною особою здебільшого є та, яка має певні владні повноваження щодо впливу на людей.

Стаття 111⁻² «Пособництво державі-агресору» КК України. У ній визначено, що суб'єктом цього злочину не може бути громадянин держави-агресора. Також законодавець не передбачає відповідальність за цей кримінальний злочин вчинений з необережності, адже у статті зазначаються саме умисні дії.

У ЗМІ, через людей ми чуємо прохання не надавати інформацію в соціальних мережах, по телефону, у листуванні щодо місцезнаходження та пересування Збройних Сил України. Це є життєвоважливо для людей і захисників нашої країни. Але, як показує практика, деякі особи не дотримуються цього. Тому законодавець робить вплив на осіб за допомогою встановлення кримінальної відповідальності за статтею 114² КК України «Несанкціоноване поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану».

З цього приводу може виникнути питання щодо права «свободи слова». У ч. 2 статті 34 Конституції України вказано, що кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір.

Але ч. 3 цієї статті вказує, що здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя[1].

Особливу увагу варто звернути на статтю 435¹ «Образа честі і гідності військовослужбовця, погроза військовослужбовцю». Ця стаття стосується тільки тих військовослужбовців, які здійснюють заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації.

Необхідно зауважити, що об'єктом цього кримінального правопорушення може виступати не тільки життя, здоров'я, честь, гідність і право власності військовослужбовця, а також його близьких родичів чи членів сім'ї. Адже під час війни військовослужбовцям життєвоважливо бути не тільки фізично стійкими, а й морально, коли вони боронять країну.

Отже, в умовах воєнного стану Кримінальний кодекс України зазнав змін. Найбільш за все це стосується таких розділів Особливої частини КК України як: «Злочини проти основ національної безпеки» та «Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби(військові кримінальні правопорушення)».

Одні статті зазнали змін і доповнень, з'явилися нові. Це пов'язано з тим, що особи, в тому числі військовослужбовці, піддаються ще більшій небезпеці з боку правопорушників, які своїми діями (активними чи пасивними; умисними чи необережними) ставлять під загрозу безпеку України та її населення.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 14.02.2022).
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. Дата оновлення: 23.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 14.02.2022).

Парходько О. Г., здобувачка вищої освіти I курсу, група АЮ-211

Науковий керівник – **Нітченко А. Г.**, к.і.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

АБСЕНТЕЇЗМ ЙОГО ПРИЧИНИ ТА СПОСОБИ ПОДОЛАННЯ

Сьогодні в Україні кожна людина має право на голос, на прояви себе в суспільстві, та на повну свободу у виборі. Це і називається демократія, що в перекладні означає, народ над владою. Без проведення чесних виборів, демократія не буде існувати ні в Україні, ні в будь якій іншій цивілізованій країні. Вибори дають можливість громадянам обрати своїх лідерів, щоб ті в свою чергу відстоювали інтереси громади. Реальна перспектива проявити свою громадянську активність стала одночасно і надбанням, і проблемою демократії.